

«УХВАЛЕНО»
рішенням педради ЦД БХТТ
протокол №
від 16 вересня 2019 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Директор
ЦД БХТТ
_____ О. Арутюнян

ПРОГРАМА
роботи гуртка
«Акторська майстерність»

*Програма складена на основі Програм МОН України
з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку
Лист МОН України № 1/11-4657 від 08.04.2016р.*

Керівник гуртка: Ярова О.С.

Мета роботи гуртка: формування
компетентностей особистості на заняттях
акторською майстерністю.

м. Кропивницький
2019 рік

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Основний рівень

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма реалізується в гуртку художньо-естетичного напрямку та спрямована на учнівську молодь віком від 14 років.

Метою навчальної програми є формування компетентностей особистості на заняттях акторською майстерністю.

Завдання програми полягають у формуванні таких компетентностей:
пізнавальна – оволодіння основними поняттями та знаннями з театрального мистецтва та акторської майстерності;

практична – оволодіння навичками акторської майстерності, сценічної мови, сценічного руху;

творча – формування та розвиток творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння театральним мистецтвом;

соціальна – виховання дбайливого ставлення до надбань світової, вітчизняної культури, мистецтва, духовних та матеріальних цінностей рідного краю, народних традицій, національної свідомості, самореалізації в соціумі засобами мистецтва, популяризація театрального мистецтва.

Програма передбачає навчання вихованців у групах основного рівня. На опрацювання навчального матеріалу відводиться 180 год. (4,5 год. на тиждень). Наповнюваність груп гуртка – 15 осіб.

Програма включає як теоретичну, так і практичну роботу, де вихованці зможуть використати свої знання.

Програма навчання передбачає: розвиток та тренування психофізичних якостей, зняття психологічної скованості та страх виступу перед аудиторією, усвідомлення почуття відповідальності за кожну дію, яка виконується на сцені, культуру поведінки та спілкування: розкриття обдарованості учнів, їх залучення до співпраці у культурних, виховних, громадських заходах; вміння органічно переносити навички тренувальної акторської роботи в сценічне мистецтво.

Навчання в гуртку «Акторська майстерність» не потребує спеціальної підготовки та знань. Навчальний матеріал програми адаптований до занять з вихованцями різного рівня підготовки. У гурток приймаються діти, які хочуть проявити себе в творчості, захоплюються театральним мистецтвом.

Загальними принципами організації навчально-виховного процесу у гуртку є тренінги, етюдна робота, навчально-розвивальні вправи, моделювання життєвих ситуацій, тематичні концерти, конкурсно-розважальні програми.

Програму розроблено погодинно на 1 групу гуртка.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	Усього
Вступ.	3,5	-	3,5
Розділ 1. Тренування уваги, акторської спостережливості, фантазії.	12	40,5	52,5
1.1. Органічна сценічна увага.	1,5	3	4,5
1.2. Звільнення м'язів і подолання м'язових затискувань.	1,5	12	13,5
1.3. Поєднання словесних та фізичних дій. Дія умовах вимислу.	3	6	9
1.4. Тренінг із оволодіння елементами сценічної дії, розвиток запам'ятовування фізичних дій, дія з уявними предметами.	3	19,5	22,5
1.5. Історія театру	3	-	3
Розділ 2. Робота з голосом та дикцією.	6	25,5	31,5
2.1. Артикуляційна гімнастика.	1,5	3	4,5
2.2. Розвиток дихання	-	3	3
2.3. Розвиток голосу	1,5	4,5	6
2.4. Робота над дикцією	1,5	12	13,5
2.5. Робота над віршованим твором	1,5	3	4,5
Розділ 3. Створення образу. Театральна умовність.	7	20	27
3.1. Пластична образність, етюди, вправи	3	10,5	13,5
3.2. Маска як створення образу персонажа.	1	3,5	4,5
3.3. Робота з уявним простором. Етюдна робота. Тіло актора як інструмент, матеріал та творець уявного простору.	3	6	9
Розділ 4. Сценічне спілкування	1,5	12	13,5
Розділ 5. Робота зі сценічним матеріалом.	12	33	45
5.1. Вибір уривку з п'єси, обряду тощо. Обговорення, розподіл ролей, читка.	1,5	3	4,5
5.2. Деталізація характеристик кожного персонажу.	1,5	3	4,5

5.3. Робота з текстом.	1,5	3	4,5
5.4. Створення атмосфери ролі, епізоду.	3	6	9
5.5. Створення партитури рухів та голосової партитури ролі.	3	6	9
5.6. Репетиції .	1,5	12	13,5
6. Експерсії, вистави, свята, концерти.	-	6	6
Підсумок	-	1	1
Разом	42	138	180

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3,5 год.)

Мета, завдання, зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Правила поведінки. Техніка безпеки.

Бесіда про театр та акторську майстерність. Специфіка театрального мистецтва, його особливості. Театр мистецтво колективне та синтетичне.

Розділ 1. Тренування уваги, акторської спостережливості, фантазії (52,5год.)

1.1. Органічна сценічна увага (4,5год.)

Оволодіння основними елементами уваги. Управління своєю увагою до предмета, до партнера.

Практична частина. Вправи на загальну увагу. Розвиток зорового сприйняття – вправи «Дзеркало», «Сповільнений рух», «Відстаюче дзеркало». Розвиток творчих слухових сприймань – вправи «Пеленгатор», «Друкарська машинка» та ін.

1.2. Звільнення м'язів і подолання м'язових затискувань (13,5год.)

М'язова мобільність. Координація рухів, управління м'язами. Уміння знімати м'язову скутість.

Практична частина. Вправи на зняття м'язової напруги. Підпорядкування роботи м'язів своїй волі.

1.3. Поєднання словесних та фізичних дій. Дія умовах вимислу (9год.)

Розподіл та правила чергування словесних та фізичних дій.

Практична частина: Практичні етюди та відпрацювання вмінь за темою.

1.4. Тренінг із оволодіння елементами сценічної дії, розвиток запам'ятовування фізичних дій, дія з уявними предметами (22,5год.)

Налаштовування до дії, вправи на звільнення м'язів, увагу та уяву.

Практична частина. Вправи на пам'ять фізичних дій, емоційну пам'ять. Дія з уявними предметами. Тренаж фізичного самопочуття. Вправи на запам'ятовування фізичного самопочуття: «Вітер», «Холодно», «Спати хочеться» та ін.

1.5. Історія театру (3год.)

Зародження театру. Історія українського театру, відомі особистості українського театру.

Розділ 2. Робота з голосом та дикцією (31,5год.)

2.1. Артикуляційна гімнастика – основа чистої звуковимови (4,5год.)

Практична частина. Вправи «Чистити зуби», «Трубочка, посмішка, зуби», «Полоскання», «Мавпочка» та ін.

2.2. Розвиток дихання (3 год.)

Комбіноване дихання. Різноманітна сила видиху. Скорочення вдиху та подовження видиху.

Практична частина. Вправи «Спати хочеться», «Свічка», «М'яч», «Повітряна кулька» та ін.

2.3. Розвиток голосу (6 год.)

Утворення голосу та гігієна голосу. Постановка голосу та його природні дані.

Практична частина. Вправи на «зібраність» звуку: «Гудок», «Рупор», «Відлуння». Вправи на «гучність голосу»: плавний та різкий перехід з гучного на тихий голос та навпаки.

2.4. Робота над дикцією (13,5 год.)

Чіткість дикції. Сценічне звучання голосних та приголосних. Робота над дикцією з використанням чистомовок та скоромовок.

Практична частина. Вправи на тренування голосних звуків А –Я, О –Є, У –И, Е –Є. Вправи на тренування звуків Б –П, В –Ф, Д –Т, Дь – Ть, З –С, Ц, Ж – Ш, К –Г, Г – Х, М – Н, Р – Рь, Л – Ль, Ч – Ш. Робота над чіткістю дикції з використанням чистомовок та скоромовок.

2.5 Робота над віршованим твором (4,5год.)

Вибір літературного матеріалу.

Практична частина. Робота з читцями.

Розділ 3. Створення образу. Театральна умовність (27год.)

3.1. Пластична образність, етюди, вправи(13,5год.)

Основи пластичної виразності тіла. Розвиток виразних рухів рук. Пластика тварин.

Практична частина. Тренування тіла. Часово-просторове моделювання. Вправи «Хвиля», «Крила», «Кігті», «Рибка» та ін. Перенесення руху та манери поведінки тваринна пластику свого тіла, спробувати через пластику рухів передати внутрішній зміст (характер, думки, настрої).

3.2. Маска як створення образу персонажа(4,5год.)

Загальне поняття про маски. Аналіз форми та характеру маски.

Практична частина. Етюди на створення образу-маски. Вправи для створення образної фантазії.

3.3. Робота з уявним простором. Етюдна робота. Тіло актора як інструмент, матеріал та творець уявного простору (9 год.)

Поняття методу Е. Декру «актор-творець». Принципи використання можливостей тіла актора для створення образу персонажа та створення театрального простору.

Практична частина. Створення етюдної форми з використанням темпоритму.

Розділ 4. Сценічне спілкування (13,5 год)

Поняття «сценічне спілкування». Взаємодія з партнером – основний вид сценічної дії. Природа сценічного спілкування.

Практична частина. Взаємодія з партнером, вправи з м'ячем.. Етюди на органічне мовлення «Звукоізоляційне скло». Етюди на спілкування з імпровізацією тексту.

Розділ 5. Робота зі сценічним матеріалом (45 год.)

5.1. Вибір уривку з п'єси, обряду тощо. Обговорення, розподіл ролей, читка год.)

Основний план роботи на уривком п'єси або обрядом, пояснення призначення на роль кожного вихованця.

Практична частина. Читка п'єси, обговорення, визначення ідеї, аналіз твору.

5.2. Деталізація характеристик кожного персонажу (4,5 год.)

Створення письмового опису персонажу.

Практична частина. Обговорення характеру персонажу, його взаємодії з іншими героями п'єси (обряду), емоційна композиція ролі.

5.3. Робота з текстом. (4,5 год.)

Вичитування тексту. Наголоси, правильна вимова, емоційні паузи.

Практична частина. Будування словесної емоційної партитури ролі.

5.4. Створення атмосфери ролі, епізоду.

Обговорення персонажу та його взаємодії з іншими.

Практична частина. Будування мізансцен, парна та групова взаємодія персонажів в епізоді вистави.

5.5. Створення партитури рухів та голосової партитури ролі.

Запис партитури рухів та голосової партитури ролі.

Практична частина. Послідовне виконання ролі відповідно до партитури.

5.6. Репетиції (13,5 год.)

Планування репетицій. Узгодження всіх складових вистави (світло, звук, декорації, костюми, реквізит).

Практична частина. Репетиції згідно з планом від епізодів до генеральних прогонів.

Розділ 6. Екскурсії, вистави, свята, концерти (6 год.)

Екскурсії, участь у концертах, конкурсах, святах.

Підсумок (1 год.)

Підведення підсумків.

Прогнозований результат

Вихованці мають знати:

- історію зародження театру та історію українського театру.
- основи акторської майстерності
- значення чіткості дикції в мистецтві актора
- як створювати образ у виставі

Вихованці мають уміти:

- діяти з уявними предметами
- вміти керувати своїм диханням у процесі мовлення
- володіти комплексом вправ на тренування правильного звукоутворення
- координувати свої рухи, управляти м'язами
- працювати над роллю

Література

1. Абрамян В. Театральна педагогіка / В. Абрамян. – К.: Лібра, 1996. – 109 с.
2. Гиппиус С. В. Гимнастика чувств / С.В. Гиппиус. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2008. – 377с.
3. Закувала зозуленька: антол. укр. нар. творчості (прислів'я, приказки, скоромовки). – К.: Просвіта, 1989. – 38 с.
4. Захава Б.Е. мастерство актера и режиссера учеб. Пособие для спец.учеб. заведений культуры и искусства. / Б.Е.Захава – Изд.4-е испр. и доп. – М.:Просвещение. 1978. – 334с.
5. Кипнис М. Актерский тренинг / М. Кипнис. – М.: АСТ Москва; СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК; Владимир: ВКТ, 2009. – 249с.
6. Кох И. «Основы сценического движения актера»: учеб.пособие. ЛГИТМиК./ И.Кох.; кафедра сценич. движения. – Л.Искусство, 1987. – 96с.
7. Станиславский К.С. Работа актера над собой К.С. Станиславский. – М.:Искусство, 1972. – 480 с.
8. Чехов М. Путь актера / М. Чехов. – М.: Изд-во АСТ, 2003. –554 с.

Програма складена на основі Програм МОН України з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку. Лист МОН України №1/11-4657 від 08.04.2016р.

Керівник гуртка

О. ЯРОВА